

GÓP Ý KIẾN XÂY DỰNG QUỐC HỌC

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN KHOA VIỆT NAM

Người ta thường nói: “Đại Học Văn Khoa là bông hoa của Đại Học.” Ở bất cứ nước nào Đại Học Văn Khoa vẫn là nơi trung tâm phát huy tư tưởng của nước đó. Phạm vi hoạt động của một quốc gia càng rộng, các ngành chuyên môn càng nhiều, như bánh xe càng lớn càng cần nhiều nan hoa để chống đỡ. Nhưng bánh xe lớn, nan hoa nhiều mà trục xe không vững thì vành bánh xe cong queo có thể sụp gãy bất cứ lúc nào, rút cục xe này cũng không hơn gì xe bánh vuông. Đại Học Văn Khoa là cái trục của bánh xe tư tưởng vậy!

Ở nước ta ngày nay ngoài các ngành Y-Dược có từ thời thực dân, còn biết bao ngành chuyên môn khác đã chớm nở hoặc đang đà phát triển; tất cả những ngành chuyên môn đó dù muốn hay không muốn vẫn phải luôn luôn hướng về trung tâm tư tưởng của dân tộc là Đại Học Văn Khoa như cành cây, hoa lá phụ thuộc về gốc, như những nan hoa của vành xe hướng về trục, như những con tàu xưa ngoài khơi không bao giờ dám quên sao Bắc Đẩu để giữ vững hướng đi. Các ngành chuyên môn trong nước, càng phát triển, trách vụ của Đại Học Văn Khoa càng nặng nề.

XÉT QUA LỊCH SỬ ĐẠI HỌC VĂN KHOA VIỆT NAM

Năm 1945 sau cách mạng tháng tám dân Việt giành được chính quyền bèn cho mở ngay Đại Học Văn Khoa dạy ở đại giảng đường Đại Học thu hút ngay được chừng ba hay bốn trăm sinh viên. Các giảng viên có: Đặng Thái Mai, Phan Anh, Nguyễn Thiệu Lâu, Xuân Diệu... Chiến tranh bùng nổ, trường Đại Học Văn Khoa đầu tiên đó cũng ngừng hoạt động.

Năm 1949 ông Phan Huy Quát – hồi đó đương giữ chức Bộ trưởng bộ Quốc Gia Giáo Dục – lại cho mở Đại Học Văn Khoa Việt Nam. Thoạt tiên người Pháp chỉ nhường cho hai buồng ở Đại Học, sau được bốn buồng¹⁰. Ý ông Phan muốn tỏ cho người ngoại quốc biết là nước Việt Nam độc lập, văn hóa Việt Nam phải được vun trồng. Để chặn mọi âm mưu tiêu hủy, ông Phan chính thức hóa Đại Học Văn Khoa của ta bằng cách tặng bằng Tiến Sĩ danh dự văn khoa (docteur Honoris Causa) cho ông Jessup đặc sứ Mỹ.

Từ khi ông Phan thôi chức bộ trưởng, Đại Học Văn Khoa bị bỏ cho sống lay sống lút. Tôi có cảm tưởng trường tồn tại được trong khoảng thời gian này là nhờ ý chí và lòng thiết tha với nền văn hóa dân tộc của mấy vị giáo sư chứ không phải nhờ chính quyền. Kể lại sự kiện này ra đây không phải tôi muốn trách những kẻ trước đây đã không tin và không bồi đắp cho nền quốc học – mà tình hoa là Đại Học Văn Khoa – là vong bản, sự thực tôi chỉ muốn chứng tỏ rằng ý chí tồn tại của dân tộc bất diệt; trong cuộc chiến đấu trường kỳ và đau thương vừa qua một cá nhân kẻ nắm chính quyền có nghĩa lý gì với guồng tiến mệnh mông, rộng lớn của lịch sử dân tộc?

Cho đến khi người Pháp hoàn toàn hết quyền ở đây, trường Đại Học Văn Khoa bắt đầu được nâng đỡ nhưng vì giấy tờ chậm trễ, hành chính nặng nề mãi tới niên học 1956 – 1957 hồn mới được nhập vào xác. Đại Học Văn Khoa mới được nhập vào... Đại Học Viện, và phải đợi niên khóa tới – 1957 – 1958 – Bộ Quốc Gia Giáo Dục mới quyết định tổ chức xong cử nhân giáo khoa về văn chương Việt.

Vì sao vậy?

- Vì sợ thiếu sinh viên chăng? – Vì cho rằng kinh tế nước nhà còn lạc hậu cần mở mang kinh tế trước chăng? – Như vậy là sa vào lý thuyết thiên cận “kinh tế quyết định hết thảy” của cộng sản rồi còn gì! Sự thực nền kinh tế của nước ta là nền kinh tế nông nghiệp, thuở xưa tỉnh Hưng Yên đã từng trải 24 năm lụt liên miên mà làng nào cũng vẫn có năm, sáu ông đồ tiếp tục công việc dạy học. Tinh thần hiếu học đó cho tới nay có bao giờ kém sôi nổi bùng nổ?

¹⁰ Những buồng này, sau ngày 9-3-1945 đã được người Nhật dùng làm chuồng ngựa cho quân đội, vì vậy một số người Pháp bĩ báng Văn Khoa ta là “Đại Học chuồng ngựa”